

Test uw kennis van Rotterdam

Jan van den Noort

1. Rotterdam bestaat al meer dan zeshonderdvijftig jaar. Om te achterhalen waar de naam Rotterdam vandaan komt moeten we zelfs nog verder terug in de tijd. Omstreeks 1240 werd Schielands Hoge Zeedijk aangelegd om Holland te vrijwaren tegen overstroming. Het riviertje de Rotte werd bij die gelegenheid afgesloten met een dam. Aan deze dam dankt Rotterdam zijn naam. Waar lag die dam?

- a. bij de Rottemeren*
- b. bij het Pompenburg*
- c. bij de Hoogstraat*
- d. bij het Witte Huis*

2. De eerste Rotterdammers vestigden zich achter deze dam. Vóór de dam in de Rotte lagen enkele zandplaten die bij hoog water overstromden en bij laag water droogvielen. Maar zelfs bij eb konden kleine scheepjes via geulen in de zandbanken een steiger langs de dam bereiken. In de loop van de veertiende, de vijftiende en de zestiende eeuw werden de zandplaten bedijkt. De geul die aanvankelijk dienst deed als toegang tot de stadssteiger werd gepromoveerd tot 'Buitenhaven' en was al snel de belangrijkste haven van de jonge stad. Hoe heette deze eerste Rotterdamse haven?

- a. de Oude Haven*
- b. het Haringvliet*
- c. de Blaak*
- d. de Wijnhaven*

3. De haven van Rotterdam is niet voor niets de grootste haven van de wereld. Haar succes is voor een deel te verklaren uit de ideale ligging bij de monding van Rijn en Maas en aan de open verbinding met de Noordzee via de Nieuwe Waterweg. Deze laatste was geen produkt van moeder natuur, maar werd aangelegd naar een ontwerp van ingenieur Pieter Caland. In 1864 ging de eerste spa de grond in, maar het zou nog vele tientallen jaren duren eer het karwei geklaard was. Om Caland daarvoor te eren werd in 1907 een Caland-monument onthult. Dat staat tegenwoordig:

- a. aan het Calandkanaal*
- b. op het Van Hogendorpsplein*
- c. aan de Veerkade*
- d. in de Calandstraat*

4. Delfshaven was vele eeuwen een zelfstandige gemeente en in menig opzicht stak het buurman Rotterdam zelfs naar de kroon. Maar in 1886 viel het doek. Delfshaven werd geannexeerd door de gemeente Rotterdam en de weilanden van Delfshaven werden in rap tempo volgebouwd om er de Rotterdamse bevolkingsaanwas te kunnen huisvesten. Als we het over Delfshaven hebben bedoelen we meestal dat fraaie stukje oud-Rotterdam rond de Voorhaven en de Aelbrechtskolk. Maar wijken als Het Oude Westen, Het Nieuwe Westen, Middelland en Bospolder-Tussendijken liggen allemaal op voormalig Delfshavens grondgebied. Delfshaven was dus heel veel groter. Wist u dat allemaal al, dan zal het antwoord op de volgende vraag u weinig moeite kosten. Delfshaven heet Delfshaven omdat:

- a. het de haven van Delft was*
- b. het de elfde haven van Rotterdam is*
- c. de haven met 'delven' gegraven werd*
- d. Delfshaven halverwege Rotterdam en Schiedam ligt*

5. Honderdvijfentwintig jaar geleden maakte Lodewijk Pincoffs zich bijzonder verdienstelijk voor Rotterdam door het initiatief te nemen tot de havenaanleg op Rotterdam-Zuid. Met veel zelfvertrouwen gaf hij opdracht de Binnenhaven en de Entrepothaven te graven. Zijn enthousiasme werkte aanstekelijk. Zelfs het behoedzame Rotterdamse gemeentebestuur werd erdoor geïnspireerd en investeerde veel geld in een brug over de Maas. Pincoffs is overigens vooral bekend geworden doordat in 1879 bleek dat zijn financiële imperium op drijfzand was gebouwd. Hij vluchtte naar Amerika om gerechtelijke vervolging te ontlopen en liet een onthutst Rotterdam achter. Het heeft meer dan een eeuw geduurd eer deze beroemde zwendelaar een monument kreeg. Dat staat:

- a. naast het Entrepotgebouw*
- b. bij Hotel New York*
- c. in het Informatiecentrum Kop van Zuid*
- d. op de Oude Binnenweg*

6. In 1879 verliet Lodewijk Pincoffs hals over kop Rotterdam. De Binnenhaven en de Entrepothaven die op zijn initiatief tot stand waren gekomen werden door de gemeente Rotterdam overgenomen en geëxploiteerd. Dat was nieuw, want tot dan toe liet de gemeente dat soort

activiteiten meestal over aan particuliere ondernemers. De Gemeentelijke Handelsinrichtingen op Feijenoord zouden jaren later worden omgezet in een Gemeentelijk Havenbedrijf. Waar was het Gemeentelijk Havenbedrijf vroeger eigenlijk gevestigd?

- a. In het World Trade Center (WTC)
- b. Op het Marconiplein
- c. In het Poortgebouw
- d. In het Schielandshuis

7. Rotterdam had al vrij vroeg een spoorwegverbinding met Den Haag en Amsterdam. Voor een reisje naar die steden moest je op het Station Delftse Poort zijn. Maar voor Brabant of België moest eerst de boot naar Moerdijk worden genomen. Dankzij de aanleg van het viaduct door de stad, de spoorbrug over de Maas en de Moerdijkbrug bood Station Delftse Poort voortaan ook een rechtstreekse verbinding met het zuiden. De spoorbrug over de Nieuwe Maas werd onlangs gesloopt. Op welke dag werd het eerste brugdeel verwijderd?

- a. maandag
- b. dinsdag
- c. donderdag
- d. zaterdag

8. Eigenlijk dankt het Noordereiland zijn ontstaan aan de aanleg van de spoorbrug over de Maas. De spoorbrug zou namelijk een obstakel vormen voor de zeilende binnenvaart. Om deze zo min mogelijk te hinderen werd een alternatieve vaarroute gegraven, een kanaal door Feijenoord. Het stukje Feijenoord ten noorden van dat kanaal kreeg de naam Noordereiland. Het kanaal zelf kennen we vandaag de dag als de Koningshaven. Maar bij de aanleg van deze scheepvaartroute had de Koningshaven een andere naam. Die luidde:

- a. Noorderhaven
- b. Zuiderhaven
- c. Westerhaven
- d. Oosterhaven

9. Sinds enige tijd rijden de treinen niet meer over maar onder de Maas, door de Willemsspoortunnel. De spoorbrug over de Maas is inmiddels gesloopt en voor de hefbrug over de Koningshaven lag sloop aanvankelijk ook in het verschiep. Maar er is de laatste jaren nogal wat te doen geweest over de 'Hef' en er is een kans dat de brug behouden blijft als rijksmonument. Hoe oud is de hefbrug over de Koningshaven eigenlijk?

- a. ongeveer honderd jaar oud
- b. ongeveer negentig jaar oud
- c. ongeveer tachtig jaar oud
- d. ongeveer zeventig jaar oud

10. De Spanjaardsbrug tussen Oude Haven en Haringvliet dateert van 1886 en is dus inmiddels meer dan een eeuw oud. De brug heeft weliswaar vele jaren dienst gedaan, maar ze lag er sinds de Tweede Wereldoorlog wat verlaten bij. De gemeente kon maar moeilijk besluiten wat er met de omgeving van de Oude Haven moest gebeuren. Vele plannen werden gelanceerd, maar het zou tot de jaren zeventig duren eer de knoop werd doorgesloopt. Begin jaren tachtig is toen ook de Spanjaardsbrug gerenoveerd. Een vraag voor de technici onder onze lezers. Waarmee wordt de brug bediend?

- a. met stoom
- b. met water
- c. met elektriciteit
- d. met handkracht

11. Gerrit Jan de Jongh, directeur van Gemeentewerken tussen 1879 en 1910, alias 'Brutale Gerrit', drukte als geen ander zijn stempel op Rotterdam. Onder zijn leiding werden de Rijnhaven, de Maashaven en een hele trits andere havenbekkens aangelegd. Maar ook dempingen, doorbraken, stratenplannen, riolen en vele andere zaken rekende hij tot zijn terrein. Deze kanjer is herdacht in een monument, maar je moet goed zoeken om het te vinden. Het staat:

- a. bij de Rijnhaven
- b. aan de G.J. de Jonghweg
- c. bij het Stadstimmerhuis
- d. in het park achter Museum Boymans-van Beuningen

12. Na de Tweede Wereldoorlog nam de vraag naar haventerrein zo sterk toe dat de baggermolens het nauwelijks meer bij konden houden. Voor de aanleg van afzonderlijke havens was geen tijd meer. Rotterdam legde voortaan hele havencomplexen aan. Razendsnel werd het gebied tussen Brielse Maas en Nieuwe Waterweg omgetoverd tot de grootste haven van de wereld. In welke volgorde kwamen die havencomplexen tot stand?

- a. Maasvlakte-Botlek-Europoort
- b. Botlek-Europoort-Maasvlakte
- c. Europoort-Maasvlakte-Botlek
- d. Europoort-Botlek-Maasvlakte

13. In 1870 had Rotterdam 120.000 inwoners, dertig jaar later waren dat er 320.000 en tegenwoordig heeft Rotterdam zo'n 600.000 inwoners. De werkgelegenheid in de haven deed veel Brabanders, Zeeuwen en Zuid-Hollanders besluiten hun geluk in Rotterdam te beproeven, zowel in de haven als aan boord van binnen- en zeeschepen. Het monument voor de jongste 'zeewaardige' Rotterdammer, 'Ketelbinkie' staat:

- a. op Katendrecht
- b. aan de Willemskade
- c. op het Charloise hoofd
- d. aan de Parkkade

14. Voor een grote stoet Europeanen, op weg naar de nieuwe wereld, bood Rotterdam de laatste blik op Europa. De Holland-Amerika Lijn voer er wel bij. De oceanreuzen voeren af en aan. Na de Tweede Wereldoorlog moesten passagiersschepen het echter afleggen tegen het vliegtuig en de oceanstomers waren nog maar af en toe te gast in Rotterdam. Sinds enige tijd gaan er stemmen op om dergelijke grote passagiersschepen weer naar Rotterdam te halen. De voormalige aanlegsteiger van de Holland-Amerika Lijn kan dan weer goede diensten bewijzen. Waar was die steiger eigenlijk?

- a. aan de Boompjes
- b. aan de Willemskade
- c. aan de Parkkade
- d. aan de Wilhelminakade

15. De oudste Rotterdamse havens lagen vlak bij de stad, maar de nieuwste havens liggen vele kilometers van het Rotterdamse centrum. De bedrijvigheid in de havens heeft zich in westelijke richting verplaatst, naar havens waar schepen met grotere diepgang kunnen aanleggen. Dat had natuurlijk consequenties voor de oudere havens. Sommige werden gedempt, andere hebben een nieuwe functie gekregen. De Oude Haven en de Leuvehaven herbergen bijvoorbeeld veel historische vaartuigen en vervullen voor een deel een museumfunctie. Hoe zit dat eigenlijk met de Dokhaven? Dat is vandaag de dag:

- a. een dure haven
- b. een rioolwaterzuiveringsinrichting
- c. een jachthaven
- d. een haven voor de reparatie van schepen

Correcte antwoorden

1	c	6	c	11	d
2	a	7	d	12	b
3	c	8	a	13	a
4	a	9	d	14	d
5	a	10	b	15	b

Uit: 'Test uw kennis van Rotterdam' [multiple choice over Rotterdams maritieme geschiedenis], *Wereldhaven Magazine* 1 (september 1994), 18-20.